

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2003 vp

Hallituksen esitys Yhdistyneiden Kansakuntien ja Suomen välillä voimavarojen antamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioon Etiopiassa ja Eritreassa (UNMEE) tehdyn yhteistyöpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 28 päivänä toukokuuta 2003 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen Yhdistyneiden Kansakuntien ja Suomen välillä voimavarojen antamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioon Etiopiassa ja Eritreassa (UNMEE) tehdyn yhteistyöpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 4/2003 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- yksikön päällikkö Päivi Kaukoranta, ulkoasiainministeriö
- everstiluutnantti, rauhanturvajoukon komentaja Janne Oksanen ja vanhempi hallitussihtööri Sami Paatero, puolustusministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi New Yorkissa toukokuussa 2003 Yhdistyneiden Kansakuntien ja Suomen hallituksen välillä voimavarojen antamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioon Etiopiassa ja Eritreassa (UNMEE) tehdyn yhteistyöpöytäkirjan sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Yhdistyneiden Kansakuntien UNMEE-operaatio perustettiin heinäkuussa 2000. Tasavallan presidentti päätti Suomen osallistumisesta operaatioon esikunta- ja vartiokompanialla joulukuussa 2002. Pöytäkirjan tarkoituksena on sopia

Yhdistyneiden Kansakuntien ja Suomen välillä niistä ehdoista, jotka koskevat Suomen osallistumista UNMEE-operaatioon. Pöytäkirjan tavoitteena on vahvistaa hallinnolliset, logistiset ja taloudelliset ehdot, jotka sääntelevät henkilöstön, varusteiden ja palveluiden luovuttamista UNMEE-operaation tueksi. Pöytäkirjassa määritellään Suomen operaation käytettäväksi asettamat henkilö- ja materiaaliressurit. Pöytäkirjassa määritellään myös yksityiskohtaiset korvaushinnat, joilla YK korvaa Suomelle UNMEE-operaatioon lähetetyn henkilöstön ja materiaalin. Operaatioon osallistumista koskevat taloudelli-

set kokonaisvaikutukset on otettu huomioon osallistumista koskevassa päätöksenteossa. Vuoden 2003 talousarviossa operaatioon osallistumista koskevia kustannuksia sisältyy ulkoasiainministeriön pääluokkaan (24.99.22) 4 665 000 euroa ja puolustusministeriön pääluokkaan (27.30.22) 7 755 000 euroa.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voi-

maansaattamisesta. Pöytäkirja tulee voimaan sopimuspuolten välillä kirjeenvaihdolla sovittavana ajankohtana. Tarkoituksena on, että pöytäkirja olisi voimassa, kun Suomen esikunta- ja vartiokomppania ryhmittyy UNMEE-operaatioon kesäkuussa 2003. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin pöytäkirja tulee voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Yhdistyneiden Kansakuntien UNMEE-operaatio perustettiin heinäkuussa 2000. Päätös Suomen osallistumisesta UNMEE-operaatioon on tehty rauhanturvaamislain (514/1984) 2 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla kuullen ulkoasiainvaliokuntaa 15 marraskuuta 2002. Tasavallan presidentti päätti Suomen osallistumisesta operaatioon esikunta- ja vartiokomppanialla joulukuussa 2002.

Valiokunta pitää rauhanturvatoiminnan selkeyttämisen kannalta hyvänä, että YK:n jäsenvaltiot ovat 1997 hyväksyneet yhteisen yhteistyöpöytäkirjan mallin, joka koskee YK:n ja sen jäsenvaltion välisiä oikeuksia ja velvollisuuksia YK:n rauhanturvaoperaatioissa (A/51/967). Nyt käsillä olevan pöytäkirjan tarkoituksena on sopia Yhdistyneiden Kansakuntien ja Suomen välillä niistä ehdoista, jotka koskevat Suomen osallistumista UNMEE-operaatioon. UNMEE-operaatioon osallistumista koskeva pöytäkirja on ensimmäinen uuden yhteistyöpöytäkirjan mallin mukainen sopimus, joka koskee Suomen osallistumista uuteen operaatioon ja tehdään uuden perustuslain voimassaolon aikana. Ennen yhteistyöpöytäkirjan mallin käyttöönottoa YK:n

taloudelliset veloitteet hoidettiin operaation vastaanotto- ja luovutustarkastusten nojalla. Valiokunta pitää tätä muutosta tärkeänä eduskunnan toimivallan kannalta.

Valiokunta toteaa, että pöytäkirja sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Lainsäädännön alaan kuuluvat pöytäkirjan 1 artikla ja F liitteen määritelmät. Sopimuksen 9 ja 10 artikla ja sen B liitteen 6—9 artikkelit koskevat vahingonkorvausvastuun jakautumista Suomen ja YK:n välillä, ja pöytäkirjan 13 artiklan 3 kappaleeseen sisältyy pakollinen välimiesmenettely, jonka ratkaisu sitoo lopullisesti molempia sopimuspuolia. Valiokunta yhtyy hallituksen esityksen kantaan, että rauhanturvaamislain 2 ja 4 § eivät sisällä perustuslain vaatimukset täyttävää riittävän tarkkarajaista ja täsmällistä valtuutusta, jonka nojalla voitaisiin säätää asetuksella yhteistyöpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvista määräyksistä. Sen vuoksi pöytäkirjan hyväksyminen edellyttää eduskunnan suostumusta.

Hallituksen esityksen liitteeksi on otettu varsinaisen pöytäkirjan lisäksi pöytäkirjan liitteet A—C ja F. Valiokunnan nähtävänä ovat olleet myös pöytäkirjan liitteiden D ja E suomen- ja englanninkieliset versiot. Valiokunta yhtyy hallituksen esityksen kantaan, että pöytäkirjan liitteillä D ja E ei niiden tekninen ja varsin yksityiskohtainen luonne huomioon ottaen ole merkittävä eduskunnan hyväksymisen kannalta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy New Yorkissa 9 päivänä toukokuuta 2003 Yhdistyneiden Kansakuntien ja Suomen hallituksen välillä voimavarojen antamisesta

Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioon Etiopiassa ja Eritreassa (UNMEE) tehdyn yhteistyöpöytäkirjan, ja

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattoma.

Helsingissä 3 päivänä kesäkuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Liisa Jaakonsaari /sd
vpj. Mari Kiviniemi /kesk
jäsen. Ulla Anttila /vihr
Jouni Backman /sd
Kauko Juhantalo /kesk
Antero Kekkonen /sd
Eero Lankia /kesk

Henrik Lax /r
Suvi Lindén /kok
Petri Neittaanmäki /kesk
Suvi-Anne Siimes /vas
Jari Vilén /kok
Ben Zyskowicz /kok
vjäs. Esko-Juhani Tennilä /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Raili Lahnalampi.